

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp Vlaams ouderenbeleidsplan 2026 -2030
 - Definitieve goedkeuring

Overeenkomstig artikel 4 tot en met 6 van het decreet van 7 december 2012 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen, maakt de Vlaamse Regering per legislatuur een Vlaams ouderenbeleidsplan op voor een periode van vijf jaar.

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 bepaalt het beleidskader en de gezamenlijke engagementen van de Vlaamse Regering voor een inclusief en toekomstgericht ouderenbeleid. Het plan vertrekt vanuit een mensenrechtenbenadering en legt de klemtoon op autonomie, participatie, diversiteit en proportioneel universalisme.

Het ouderenbeleidsplan is beleidsdomeinoverschrijdend en opgebouwd rond drie inhoudelijke bouwstenen: participatie aan de samenleving, wonen, en zorg en ondersteuning. Het plan kwam tot stand op basis van een omgevingsanalyse, de evaluatie van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020–2025 en een participatief traject met ouderen en relevante stakeholders.

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 bevat beleidsengagementen waarvoor de uitvoering, timing, budgettering en opvolging worden opgenomen binnen de respectieve beleids- en begrotingstrajecten van de bevoegde ministers. Het plan voorziet in een jaarlijkse monitoring en in een tussentijdse en eindevaluatie.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

BELEIDSVELD: Ouderenbeleid

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Inspectie van Financiën heeft een advies gegeven op 26 maart 2026;

De Vlaamse Raad WVG heeft zijn advies bezorgd op 22 april 2026;

De Vlaamse Ouderenraad heeft zijn advies bezorgd op 23 april 2026.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 geeft uitvoering aan de decretale verplichting om per legislatuur een geïntegreerd en participatief beleidsplan op te maken voor het Vlaamse ouderenbeleid. Het plan fungeert als een beleidsmatig kader waarbinnen de Vlaamse Regering haar ambities en engagementen ten aanzien van ouderen vastlegt voor de periode 2026–2030. Het plan is beleidsdomeinoverschrijdend en bundelt engagementen van meerdere vakministers. Het bevat geen exhaustief overzicht van alle beleidsmaatregelen die ouderen aanbelangen, maar focust op gezamenlijke prioriteiten en strategische beleidslijnen. De concrete operationalisering, financiering en indicatoren worden opgenomen in de beleids- en begrotingstoelichtingen van de betrokken ministers.

Inhoudelijk is het plan opgebouwd rond drie bouwstenen:

- participatie aan het maatschappelijke leven;
- wonen;
- zorg en ondersteuning.

Deze bouwstenen worden gedragen door zes leidende principes, met name een mensenrechtenbenadering, respect voor autonomie en regie, beleidsparticipatie van ouderen, medezeggenschap en inspraak van ouderen, aandacht voor diversiteit en het principe van proportioneel universalisme. Deze principes gelden als toetsingskader voor de beleidsengagementen binnen de verschillende bouwstenen.

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 is het resultaat van een cocreatief traject met ouderen en stakeholders. De inzichten uit de brede bevraging van de Vlaamse Ouderenraad, de consultaties met belanghebbenden en de klankbordgroep van ouderen, evenals de lessen uit de evaluatie van het vorige plan, werden geïntegreerd in de bespreking met de belanghebbenden. Vervolgens werden de beleidsengagementen verder geconcretiseerd in samenwerking met de betrokken administraties en vakministers en voor advies voorgelegd aan de Vlaamse Raad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse Ouderenraad.

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 bevat per speerpunt beleidsengagementen waarvoor de bevoegde vakministers verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en opvolging. Waar mogelijk wordt de timing en de budgettaire context aangeduid. De jaarlijkse opvolging gebeurt via de reguliere beleids- en begrotingscyclus. Het plan voorziet daarnaast in een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie, met aandacht voor diversiteit en kruispuntdenken.

Het ouderenbeleidsplan is opgevat als een dynamisch beleidskader. Binnen de vastgelegde bouwstenen kunnen, op basis van evaluaties en maatschappelijke evoluties, bijkomende of bijgestuurde acties worden opgenomen.

B. EVALUATIE VAN HET VORIGE VLAAMSE OUDERENBELEIDSPLAN 2020 – 2025

In uitvoering van het decreet en ter voorbereiding van een nieuw ouderenbeleidsplan wordt het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020–2025 geëvalueerd. Deze evaluatie heeft tot doel een onderbouwde

stand van zaken te geven van de uitvoering van het plan en beleidsmatige lessen aan te reiken voor de volgende legislatuur.

De evaluatie sluit inhoudelijk en methodologisch aan bij eerdere beleidsevaluaties en heeft een kwalitatief en beschrijvend karakter. Zij baseert zich op evaluatiefiches per actie, aangeleverd door de betrokken beleidsdomeinen, en maakt een onderscheid tussen gerealiseerde acties, lopende trajecten en acties die verdere opvolging of bijsturing vereisen.

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020–2025 omvatte 48 acties, gebundeld rond vijf speerpunten: participatie, ouderenzorg, woonomgeving, dementie en eenzaamheid. Over de gehele legislatuur heen kan worden vastgesteld dat het plan een duidelijk en gedragen beleidskader heeft geboden voor een inclusieve en domeinoverschrijdende benadering van ouderenbeleid. Op verschillende domeinen werd inhoudelijke vooruitgang geboekt en werden acties structureel verankerd in regulier beleid, regelgeving, beheersovereenkomsten of overkoepelende beleidsplannen. Tegelijkertijd toont de evaluatie aan dat de vertaling van strategische beleidsambities naar voldoende concrete en evalueerbare acties niet in alle gevallen optimaal was. Het ontbreken van expliciete indicatoren en meetbare doelstellingen bemoeilijkte de systematische opvolging en beoordeling van de beleidsimpact. Daarnaast kwamen bepaalde thema's slechts beperkt of impliciet aan bod, zoals genuanceerde beeldvorming over ouderen, vrijwilligerswerk en kruispuntdenken.

De evaluatie formuleert een reeks beleidslessen voor de volgende legislatuur, waaronder het belang van duidelijke prioritering, een evenwichtige spreiding van acties over speerpunten, een versterkt monitorings- en evaluatiekader en blijvende participatie van ouderen en stakeholders, niet alleen bij de opmaak maar ook tijdens de uitvoering en opvolging van het beleid.

C. REACTIE OP DE ADVIEZEN VAN DE VLAAMSE RAAD WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN EN DE VLAAMSE OUDERENRAAD

We stellen vast dat de beide adviezen in grote mate in elkaars verlengde liggen en waardevolle aanbevelingen bevatten die bijdragen aan de verdere versterking van het plan als richtinggevend en realiseerbaar beleidskader.

Hieronder vindt u de reactie op de belangrijkste bemerkingen van de adviezen.

- Gemis aan een evaluatie van het vorige Vlaamse ouderenbeleidsplan 2020 – 2025:

Beide adviesraden wijzen op het belang van een onderbouwde evaluatie als basis voor nieuwe beleidskeuzes. We verduidelijken graag dat de evaluatie van het vorige ouderenbeleidsplan (2020-2025) effectief is uitgevoerd. Deze evaluatie werd niet gelijktijdig met het ontwerp van het nieuwe plan aan de adviesraden bezorgd, maar is wel beschikbaar en wordt samen met het nieuwe ouderenbeleidsplan mee geagendeerd bij de Vlaamse Regering. Nadien zullen beide documenten gezamenlijk aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

De inzichten uit deze evaluatie, samen met de lessen uit de omgevingsanalyse, vormden, naast een aantal inhoudelijke accenten in het nieuwe beleid, een belangrijke input voor het participatieve traject met ouderen en stakeholders. Dat deze inzichten niet één op één terug te vinden zijn in afzonderlijke acties, betekent niet dat ze niet zijn meegenomen, maar weerspiegelt de combinatie van evaluatie, omgevingsanalyse, participatieve input en beleidsmatige keuzes die samen tot het voorliggende plan hebben geleid.

- Omgevingsanalyse als richtinggevend kader:

De omgevingsanalyse heeft samen met de evaluatie en het participatief traject gediend als startpunt voor de beleidsvoorbereiding. Deze aanpak verklaart waarom het plan geen rechtstreekse vertaling is van de analyse, maar het resultaat is van een afweging tussen maatschappelijke tendensen, signalen uit het veld en beleidsmatige accenten.

- Prioriteiten en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak:

Beide adviesraden vragen om scherpere prioriteiten en een explicietere beleidsdomeinoverschrijdende verantwoordelijkheid. We erkennen dit spanningsveld, zeker binnen een plan met een brede maatschappelijke ambitie. Het ouderenbeleidsplan kiest bewust voor duidelijke waarden en leidende principes als fundament voor het ouderenbeleid, vanuit een diepgaand respect voor de ouder wordende burger in Vlaanderen.

Binnen dit kader wordt voorzien dat de coördinerende minister van het ouderenbeleid een inleidend luik opneemt bij het plan waarin de belangrijkste inhoudelijke accenten en prioriteiten voor de looptijd van het plan worden benoemd, met respect voor beslissingen die nog niet genomen zijn. Daarnaast vraagt het ouderenbeleid expliciet een transversale aanpak met gedeelde verantwoordelijkheid van meerdere beleidsdomeinen en ministers, hetgeen resulteert in het voorliggend plan.

- Leidende principes als inhoudelijke toetssteen:

De opmerkingen over het onvoldoende doorvertalen van leidende principes naar de acties wordt ondervangen door de leidende principes expliciet uit te werken als inhoudelijke toetssteen voor alle acties binnen het ouderenbeleidsplan. Deze principes worden in de uitvoering van het plan, waar mogelijk, vertaald naar een set van generieke indicatoren die gelden voor alle acties en die worden opgenomen in de verdere uitrol van het plan.

Deze indicatoren zullen worden gebruikt in de tussentijdse en eindevaluatie om na te gaan in welke mate acties bijdragen aan de vooropgestelde waarden, zoals participatie, autonomie, diversiteit, kruispuntdenken en proportioneel universalisme. Op die manier krijgen de leidende principes een structurele en afdwingbare plaats in de opvolging van het beleid, zonder een onhaalbare planlast per afzonderlijke actie te creëren en geeft dit de ruimte tot bijsturing waar nodig.

De door de Vlaamse Ouderenraad voorgestelde zeer uitgebreide set van actie-specifieke indicatoren wordt gewaardeerd als denkkader, maar wordt in die vorm niet overgenomen, omwille van haalbaarheid en administratieve lasten alsook de inhoudelijk uiteenlopende acties die mee genomen worden in het plan. De onderliggende aandachtspunten, zoals diversiteit en inclusie, worden echter expliciet meegenomen via de toetsing aan de leidende principes.

- Concretisering van acties, timing en budgetten:

Beide adviesraden vragen om scherpere acties, met een duidelijk onderscheid tussen situatieschets en maatregel, gekoppeld aan timing en budgetten. We willen hierbij aangeven dat het voorliggende ouderenbeleidsplan het strategisch kader vastlegt. De verdere concretisering van acties, inclusief timing, budgetten en taakverdeling, gebeurt in de uitrol en uitvoering van het plan.

Na agendering van het ouderenbeleidsplan op de Vlaamse Regering en in het Vlaams Parlement zal een concreet opvolgingskader uitgewerkt worden waarin per actie gaandeweg meer detail wordt toegevoegd, in dialoog met de betrokken actie-eigenaren. Dit opvolgingskader zal ook de basis vormen voor de tussentijdse evaluatie, die conform de afspraken rond horizontale plannen gekoppeld wordt aan de beleids- en begrotingscyclus (BBT), met rapportering in 2028 (BU 2027). Op die manier wordt inhoudelijke bijsturing mogelijk gemaakt, zonder het strategische karakter van het plan teniet te doen.

- Stakeholderbetrokkenheid en rol van de Vlaamse Ouderenraad:

We erkennen de oproep om relevante stakeholders ook in de verdere uitvoering van het plan structureel te blijven betrekken. Het ouderenbeleidsplan vertrekt vanuit een participatief voortraject en bevestigt dat participatie geen eenmalige oefening is, maar een blijvend aandachtspunt in uitvoering en opvolging.

De verantwoordelijkheid voor concrete stakeholderbetrokkenheid bij de uitvoering van acties ligt in eerste instantie bij de respectieve actie-eigenaren en bevoegde ministers.

In het opvolgingskader willen we wel een bijzondere rol toeschrijven aan de Vlaamse Ouderenraad als partner in de opvolging van het Vlaamse ouderenbeleidsplan. Conform zijn adviesopdracht en in lijn met de adviezen bij dit plan wil de coördinerende minister van het ouderenbeleid, de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen, de Vlaamse Ouderenraad structureel betrekken bij de verdere concretisering, opvolging en reflectie over de uitvoering van

het plan. In het opvolgingskader wordt expliciet aangegeven hoe met de thematische suggesties en aandachtspunten van de Vlaamse Ouderenraad rekening wordt gehouden, en op welke manier deze hun vertaling krijgen in de verdere uitwerking van de acties.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026–2030 bevat beleidsengagementen en intenties waarvoor de concrete financiële vertaling gebeurt binnen de bestaande begrotingskaders van de betrokken beleidsdomeinen. Het plan op zich creëert geen nieuwe rechtstreekse financiële verplichtingen.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

1. Weerslag op personeel: het voorstel heeft geen weerslag op vlak van personeelsinzet;
2. Weerslag op werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op lopende uitgaven;
3. Weerslag op investeringen en schulden: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
4. Weerslag op ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende uitgaven;

Conclusie: de beslissing van de Vlaamse Regering met betrekking tot deze nota heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het Vlaams ouderenbeleidsplan 2026–2030 en de evaluatie van het vorige ouderenbeleidsplan;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten dit plan en de evaluatie van het vorige over te zenden aan het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ